

HET KORPS MARINIERS 1665 – 1940.

Een der medewerkers van de N. R. C. schrijft aan dit blad:
10 December was het 275 jaar geleden, dat het oudste korps van de voormalige Nederlandsche Weermacht werd opgericht. Niet alleen het oudste, maar we mogen het gerust zeggen in verleden en heden het roemrijkste korps, dat ons land heeft gediend op eigen en vreemden bodem, in overzeesche bezittingen en gewesten. Het korps Mariniers heeft in zijn 275-jarig bestaan een eervolle plaats in de krijgskundige historie van Nederland weten in te nemen.

In de tweede helft der 17e eeuw voelde men hier te lande het gemis aan behoorlijk geoeffende en gedisciplineerde zeesoldaten aan 's lands vloot. De bootsgezellen of matrozen zorgden voor het schip zelf en zijn tuigage. De bediening van de kanonnen en handvuurwapenen geschiedde door landsoldaten. Deze laatsten bezorgden den bevelhebbers der vloot de grootste moeilijkheden. Er was in die dagen toch geen sprake van een goed georganiseerd en uitgerust landleger. De bewering, dat het landvolk, dat aan boord diende, het schuim der natie was, is er dan ook niet geheel naast. Dit kon ook niet anders: schamele kleding, slechte uitrusting, weinig soldij, het harde, ruwe leven aan boord en aan den wal maakten het soldatenbestaan tot een weinig aantrekkelijk bedrijf. Het is niet te verwonderen, dat zij zich van hun plichten aan boord slecht kweten, dat zij lafhartig waren in het gevecht en buiten 's vijands bereik complotten en muiterijen aanstookten.

Het is de groote verdienste geweest van den toenmaligen raadspensionaris van Holland, JOHAN DE WITT, geadviseerd door Neerlands grootsten admiraal MICHEL DE RUYTER, dat op 10 December 1665 een goed georganiseerd „Regiment de Marine” met zijn eigen officieren, in 19 compagnieën verdeeld ter sterkte van 2330 man, in de plaats werd gesteld van de vroegere ongeordende benden. Het bekende gezegde „de jongens van JAN DE WITT” dateert uit dien tijd en duidt op de mariniers.

Commandant van dit eerste marine-regiment was kolonel WILLEM JOSEPH, baron van Ghent.

Reeds dadelijk na de oprichting van het regiment werd de oefening van de in vasten dienst genomen zeesoldaten ter hand genomen. Een strenge tucht werd ingevoerd. Met welk gunstig resultaat, bleek aldra in den tweeden Engelschen oorlog bij den beroemden tocht naar Chatham (1667).

De vloot, die op 6 Juni in zee stak, was verdeeld in drie eskaders onder DE RUYTER, VAN NES en VAN GHENT, met een totale sterkte van 61 schepen, aan boord waarvan CORNELIS DE WITT, als gevolmachtigde der Staten, den tocht meemaakte. Het smaldeel onder luitenant-admiraal VAN GHENT, kolonel der mariniers, wist door te dringen op de rivier de Medway. Ruim 1000 mariniers waren over deze vloot verdeeld. Drie schepen kwamen zoo dicht mogelijk bij het fort Sheerness ten anker en beschoten dit fort, dat zich eenigen tijd verdedigde. Onderwijl werden ongeveer 800 man aan land gezet, waarop na een kort gevecht het fort in onze handen viel.

Daar het den onzen niet mogelijk was fort Sheerness blijvend te bezetten,

werd het vernield, nadat de rijke buit er zooveel mogelijk uitgehaald was en over de schepen verdeeld. Daarop voer een ander gedeelte der vloot onder DE RUYTER en VAN GHENT een zijrivier van de Theems, de rivier van Rochester, op, tot aan de plaats Chatham, onder den rook van Londen gelegen. Hoeveel indruk deze tocht op de Engelschen maakte, blijkt uit de boeken der Engelsche geschiedschrijvers, die vermelden, dat de bevolking van Londen uit angst door het opdringen van de Hollandsche vloot in paniek de stad verliet met achterlating van geld en goederen.

Onze vloot vertoefde nog eenigen tijd in de Engelsche wateren, totdat op 24 Augustus de vrede van Breda gesloten werd. Het doel was bereikt; onder onze dwang op Engeland was een voor ons voordeelige vrede gesloten en de vloot keerde met roem beladen in het vaderland terug.

Het is onmogelijk in kort bestek een volledig overzicht van de geschiedenis van het korps te geven. Wij beperken ons dan ook tot de beschrijving van die wapenfeiten, welke vermeld staan op het op 16 September 1929 aan het korps uitgereikte vaandel. Behalve den hierboven beschreven tocht naar Chatham treffen wij op dit vaandel nog de volgende namen aan: Spanje—Algiers, West-Indië, Seneffe, Kijkduin—Doggersbank en Atjeh—Bali.

Een zeer belangrijke rol speelden de mariniers gedurende den oorlog, die in het rampjaar 1672 uitbrak en waarin Frankrijk, Engeland, Munster en Keulen onze vijanden waren. In tegenstelling met de vloot die in goeden staat verkeerde, was het met het leger treurig gesteld. Versterking van de landmacht was een gebiedende eisch. Ook het Regiment de Marine werd uitgebreid. De mariniers toch werden zoowel te land als te water gebruikt.

Op de vloot, die in April 1672 zee koos, waren 2400 mariniers ingedeeld, die het hunne bijdroegen tot de overwinning van DE RUYTER op de vereenigde Engelsche en Fransche vloten in den slag bij Solebay. De kolonel der mariniers, WILLEM JOSEPH, baron VAN GENDT, sneuvelde in dezen slag. Zijn stoffelijk overschot werd bijgezet in de Domkerk te Utrecht.

Op den 21sten Augustus 1673 had de beroemde zeeslag bij Kijkduin plaats. Aan boord van de schepen met een totale bemanning van 17.500 man, bevonden zich ook ruim 2.500 mariniers. Hoewel de mariniers in dezen slag dus niet zelfstandig zijn opgetreden, is het toch mede aan hen te danken, dat de vijanden voorgoed van onze kust verdwenen en het grafschrift op de tombe van DE RUYTER kan vermelden, dat hij:

„In één jaar twee groote koninkrijken,
Tot driemaal toe de trotsche vlag deed strijken!”

Ook hadden de mariniers een werkzaam aandeel in de krijgsbedrijven te land. Na den vrede van 1674 met Engeland, Munster en Keulen stond de Hollandsche Republiek nog slechts tegenover Frankrijk.

Aan den veldslag bij Seneffe in de Zuidelijke Nederlanden, op 11 Augustus 1674, namen de Staatsche troepen onder Prins WILLEM III deel. Hiertoe behoorden ook twee regimenten mariniers onder PALM en VAN WEEDE. Kolonel PALM sneuvelde en met hem een groot deel van zijn mannen.

In den Spaanschen Successie-oorlog streden de Nederlanden aan de zijde van Engeland en Duitschland tegen Frankrijk en Spanje. In de beschrijving van dezen oorlog komen wij de mariniers nog tegen bij het beleg en de verovering van Barcelona (1705), waaraan twee regimenten onder De St. AMANT en PALM deelnamen, en verder bij de verovering van Carthage, de bestorming van

Alicante, de verovering van de eilanden Majorca en Minorca, de slagen bij Almanza, Brihuega, en de onverschrokken verdediging van Lerida.

Tijdens den 11-jarigen duur van den oorlog heeft de Republiek 23.807 man naar Spanje gezonden, waarvan slechts 2000 het Vaderland terugzagen. Onder de 22.000 gevallen was een groot aantal mariniers, zoodat met recht het woord „Spanje” in het vaandel gevoerd mag worden ter herinnering aan de dooden.

De vermelding van West-Indië vindt zijn oorzaak in de onderdrukking van de slaven-opstanden in onze koloniën Berbice (1763) en Suriname (1773). Deze laatste door een regiment onder kolonel LOUIS HENRY FOURGEAUD.

In den voor ons zoo onfortuinlijk verloopen vierden Engelschen oorlog is de slag bij Doggersbank (1781) het eenige lichtpunt. Twee eskaders onder schout-bij-nacht ZOUTMAN en den kapitein ter zee VAN KINSBERGEN wisten na een langdurig gevecht den Engelschen tegenstander te verslaan. Het is ons laatste groote succes in een zeeoorlog geweest, waaraan 800 zeesoldaten deelnamen.

In 1816 zien wij de mariniers aan boord van een Engelsch-Nederlandsche vloot bij het bombardement van Algiers ter tuchtiging van dit beruchte zee-rooversnest, met als gevolg, dat aan de eischen: vrijlating van alle Christenslaven en salueeren van onze vlag, werd voldaan.

„Atjeh-Bali”, een herinnering aan het grootsche werk, dat door ons land in het uitgestrekte Indië werd volbracht. Een strijd, die uit te veel handelingen bestaat, dan dat het ons mogelijk zou zijn eenig overzicht hiervan te geven in de ons toegemeten plaatsruimte. Mogen van het groote aandeel, dat het korps in dezen strijd heeft gehad, de 53 militaire Willemsorden getuigen, welke in het tijdvak 1821—1906 aan officieren, onderofficieren en manschappen van het korps mariniers werden uitgereikt.

Tenslotte vermelden wij uit de laatste jaren van de Korpsgeschiedenis de bescherming van ons gezantschapsgebouw in Peking, gedurende de troebelen in China (1900 tot 1923) en de aanwezigheid van een detachement mariniers bij de verkiezing in het Saargebied (1935;) geen wapenfeiten, doch een blijk, hoezeer het korps geschikt geacht werd als vertegenwoordiging van ons land in den vreemde.

De oorlogsdagen liggen ons nog versch in het geheugen en daarmede de belangrijke diensten, welke de mariniers het vaderland toen bewezen hebben. In Rotterdam en Zeeland, op alle plaatsen waar het korps vertegenwoordigd was, op het strijdtoneel, heeft het getoond, dat het voor zijn taak berekend was.

C. G. L.

MIJN BELEVINGEN BIJ VALKENBURG

10—13 MEI 1940.

De heer Mr. Dr. W. F. VAN GUNSTEREN verzoekt ons in *De Militaire Spectator* te willen bekend maken, dat de publicatie van het geschrevene onder bovenstaand hoofd in het Novembernummer zonder zijn voorkennis is geschied.

Het bericht is samengesteld aan de hand van een rapport, dat de heer VAN GUNSTEREN op verlangen van zijn commandant heeft opgesteld.